

Nr 120.

Av herr **Vennerström m. fl.**, med förslag till vissa ändringar
i vallagen.

Med anledning av händelser under 1911 års riksdagsmannaval motionerade vid 1912 års riksdag herrar Holmdahl och E. A. Nilson i Örebro var för sig om sådana ändringar i vallagen, att masskassering av valsedlar kunde undvikas. I sitt avstyrkande utlåtande yttrade konstitutionsutskottet bland annat: »Utskottet vill till en början framhålla, att då 1911 års val till riksdagens andra kammare voro de första som förrättades sedan lagen om val till riksdagen trätt i kraft, det måste betraktas såsom fullt naturligt, att en viss ovana från valförrättarnas sida gjort sig gällande i tillämpningen av de nya bestämmelserna, och att man därför torde förvänta, att ett felaktigt förfarande framdeles kommer att inträffa mindre ofta, i synnerhet om genom Kungl. Maj:ts försorg det tillställdes valförrättarna cirkulär med upplysning om hur valförrättningen skall tillgå och med framhållande av sådana fel, som vid nu förrättade val blivit begångna.» Konstitutionsutskottet hade sålunda den föreställningen, att oegentligheterna vid 1911 års valförrättningar voro huvudsakligen beroende på bristande vana vid tillämpningen av den nya vallagen. Med ökad vana skulle de av motionärerna påtalade oegentligheterna försvinna.

Det kan icke sägas, att konstitutionsutskottets profetiska blick var skarpsynt. Dess ljusa förhoppningar ha grundligen kommit på skam. Utvecklingen har gått i motsatt riktning mot den av konstitutionsutskottet förespådda. Förhållandena vid 1911 års val äro ett himmelrike mot dem vid 1917 års. 1911 upphävdes blott ett riksdagsmannaval, i Hälsinglands södra valkrets. 1917 upphävdes av regeringsrätten icke mindre än 6 av de förrättade riksdagsmannavalen, nämligen i Norrbottens norra, Jämtlands norra, Stockholms läns norra, Stockholms läns södra, Hallands och Kristi-

anstads läns nordvästra valkretsar. Dessutom hade även i en del andra valkretsar felaktigheter blivit begångna, dock icke så grova, att nya val måste komma till stånd. Det oefterrättlighetstillstånd, som avspeglades i denna mängd av överklagade eller upphävda riksdagsmannaval, är olidligt. Det är upprörande, att valmännen utan egen förskyllan skola genom masskassering av valsedlar berövas sin medborgarrätt eller nödgas underkasta sig det besvär och de utgifter, som äro förenade med ett omval. Det är på tiden, att valmännens rätt tryggas genom snabba och effektiva lagstiftningsåtgärder, som förhindra ett uppreparande av 1917 års bedrövliga valskandaler. Den revidering, som 1912 års konstitutionsutskott ännu icke ville vara med om, är nu av erfarenheterna bevisad vara mogen och övermogen.

För att få klarhet om de nödvändiga reformerna är det lämpligt att fall efter fall granska de år 1917 upphävda riksdagsmannavalen.

Vid sammanräkning av de vid valet i *Norrbottnens läns norra valkrets* avgivna rösterna kasserades samtliga röster från Över-Torneå sockens första och andra valdistrikt, emedan enligt de inkomna valprotokollen valförrättningen i Över-Torneå sockens första distrikt slutat två timmar före den bestämda tidens utgång och valförrättningen i Över-Torneå sockens andra distrikt en timme före den bestämda tidens utgång. Över valet anfördes besvär, vari yrkades valens upphävande och utlysande av nytt val, när de inom Över-Torneå båda valdistrikt avlämnade rösterna, tillhoppa 143, jämte de röster, som kunnat avlämnas, därest valförrättningarna ej avslutats före den bestämda tiden, kunnat utöva inflytande på valets utgång.

I utslag den 27 okt. 1917 upphävde regeringsrätten valet, emedan i målet vore upplyst, att valförrättningarna inom Över-Torneå sockens första och andra valdistrikt avslutats, i det första två timmar och i det senare en timme tidigare än i den om valet utfärdade kungörelsen föreskrivits, samt berörda omständigheter kunnat inverka på valets utgång.

Vid Konungens befallningshavandes sammanräkning av de inom *Jämtlands läns norra valkrets* avlämnade sedlarna antecknades, att de vid valet inom Frostvikens distrikt använda valkuverten (240 st.) och de inom Alanäs distrikt använda (238 st.) icke voro av ogenomskinligt papper utan att vid dess vändande mot dagern genom kuverten syntes partibeteckningen å valsedeln och delvis även namnen. Med anledning av stadgandet i § 48 vallagen fann därför Konungens befallningshavande skäligen förklara, att icke någon av de inom dessa valdistrikt avgivna valsedlarna skulle vid sammanräkningen tagas i beaktande.

Valet överklagades från skilda håll. Över de delar av besvären, som

regeringsrätten i sitt utlåtande den 19 oktober ansåg sig böra gilla, uttalade sig regeringsrätten på följande sätt: »Vidkommande besvaren i övrigt, så enär de valkuvert, som vid valförrättningen inom Frostvikens kommuns och Alanäs kommuns valdistrikt tillhandahållits valmännen, ej, på sätt i § 48 i lagen om val till riksdagen föreskrives, varit av ogenomskinligt papper, ty och som vid sådant förhållande de i berörda valkuvert inneslutna valsedlarna vore att anse såsom ogilla, alltså och då dessa valsedlar kunnat å valet öva inflytande, samt det anmärkta felaktiga förhållandet i avseende å de inom omförmälda valdistrikt använda valkuvertens beskaffenhet, vilket uppenbarligen vållats av valförrättaren, icke borde föranleda därtill att nämnda valsedlar vid sammanräkningen av valkretsens valsedlar icke medräknades, utan därtill, att det inom valkretsen förrättade valet i dess helhet vore att anse såsom ogiltigt, prövade regeringsrättens flesta ledamöter lagligt att, med upphävande av samma valförrättning, anbefalla Konungens befallningshavande att ofördröjligen föranstalta om nytt val för kretsen.»

Vid sammanräkningen av de vid valet inom *Stockholms läns norra valkrets* avlämnade valsedlarna anmärkte Konungens befallningshavande, att valsedlarna från Husby—Långhundra kommuns valdistrikt, till antalet 120, voro inlagda i två särskilda slag av kuvert, det ena till färgen grått och försett med perforerad kant, det andra till färgen blågrönt samt utan perforering, ävensom att valsedlarna från Knivsta kommuns valdistrikt, till antalet 149, voro inlagda i kuvert försedda med öppning på framsidan, varigenom namnen å valsedlarna tydligt kunde urskiljas. Under åberopande av § 48 i valagen fann Konungens befallningshavande samtliga valsedlar från dessa två valdistrikt ogilla. Vidare anmärktes, att å det från Angarns kommuns valdistrikt inkomna valprotokollet icke angivits antalet röstande men att valkuvertens antal utgjorde 29, vilket antal även överensstämde med i röstlängden gjorda anteckningar. Då emellertid valkuverten voro försedda med öppning på framsidan, varigenom namnen å valsedlarna kunde urskiljas, förklarade Konungens befallningshavande samtliga valsedlar från Angarns kommuns valdistrikt ogilla.

I anförda besvär yrkade herrar Blom och Lindström nytt val, enär åt valmännen vid valförrättningen inom Knivsta kommuns valdistrikt, oaktat därom framställd anmärkning, icke tillhandahållits andra valkuvert än sådana, som på framsidan varit försedda med en utskärning, samt i följd härav alla inom valdistriktet avgivna valsedlar blivit kasserade. I avgivna besvär yrkade likaledes herr Norrbom nytt val, enär valförrättarna i Kniv-

sta, Angarns och Husby—Långhundra kommuners valdistrikt icke tillhandahållit de röstande valkuvert av beskaffenhet, som i § 48 av vallagen vore stadgad, och vallagens mening ej kunde vara, att valmän genom valförrättarens förbiseende eller försumlighet skulle förlora sin rösträtt.

Regeringsrättens utslag av den 30 oktober har följande lydelse: »Kungl. Maj:t har låtit sig föredragas dessa besvär, och enär de vid valförrättningarna inom Knivsta och Angarns kommuners valdistrikt valmännen tillhandahållna valkuverten lämnat möjlighet att genom en å kuvertens framsida anbragt utskärning iakttaga i kuverten inlagda valsedlars innehåll samt valkuverten från Husby—Långhundra kommuns valdistrikt icke varit av lika beskaffenhet, ty och som de sålunda omförmälda valkuverten följaktligen icke varit i överensstämmelse med de i § 48 lagen om val till riksdagen givna föreskrifterna, samt vid sådant förhållande de i berörda valkuvert inneslutna valsedlarna äro att anse såsom ogilla, samt de i avseende å valkuvertens beskaffenhet anmärkta felaktigheterna, vid det förhållande att de berott av valförrättaren, medför, att valet för valkretsen i dess helhet är ogiltigt, prövar Kungl. Maj:t lagligt att, med upphävande av det inom valkretsen förrättade valet, anbefalla Konungens befallningshavande att ofördröjligen föranstalta om nytt val för valkretsen.»

Vid sammanräkningen av de i *Stockholms läns södra valkrets* avgivna valsedlarna antecknades av Konungens befallningshavande till sammanräkningsprotokollet, att å en assurerad försändelse från Tveta sockens valdistrikt fanns ett icke tillslutet konvolut och i detta ett annat konvolut utan vare sig påskrift eller sigill och allenast på det sättet tillslutet, att detsamma omvirats med ett tillknutet snöre. Detta senare konvolut, som antogs innehålla de avgivna valsedlarna, blev utan att öppnas förseglat med Stockholms stads landskontors sigill. Från Nämö hade insänts en med fem sigill tillsluten assurerad försändelse, innehållande valkuvert, samt en rekommenderad försändelse, innehållande röstlängd och valprotokoll. Enligt valprotokollet hade de avlämnade valkuverten inlagts i omslag, vilket förseglats med sigill. Den assurerade försändelsen tillslöts av Konungens befallningshavande och förseglades med landskontorets sigill. En assurerad med sigill försedd försändelse från Torö innehöll ett tillslutet men ej förseglat kuvert, innehållande valkuvert. Enligt valprotokollet hade de vid valet avgivna valkuverten inlagts i ett omslag, som förseglats med tre sigill. Det tillslutna men icke förseglade kuvertet blev utan att öppnas förseglat med landskontorets sigill. I en assurerad försändelse från Möja fanns jämte röstlängd och valprotokoll ett löst ineliggande valkuvert. Röstlängden och

valprotokollet uttogos och omslaget jämte ineliggande valkuvert inlades i ett konvolut, som förseglades med landskontorets sigill. Samtliga 62 valsedlar från Ytterjärna sockens valdistrikt kasserades, enär de voro inlagda i kuvert, försedda med öppning å framsidan, varigenom de å valsedlarna anbragta namnen kunde urskiljas.

Herrar Öhman och Johansson i Ytterjärna överklagade valet på grund av att valsedlarna från Ytterjärna kasserades. Herrar Kahlén och von Stedingk i Djursholm besvärade sig, emedan valkuverten från Tvetå, Nämndö, Torö och Möja ej vid insändandet till Konungens befallningshavande varit på författningsenligt sätt inlagda.

I sitt utslag den 30 oktober på herrar Öhmans och Johanssons besvär yttrade regeringsrätten: »Enär de vid valförrättningen inom Ytterjärna kommuns valdistrikt valmännen tillhandahållna valkuverten lämnat möjlighet att genom en å kuvertens framsida anbragt utskärning iakttaga i kuverten inlagda valsedlars innehåll och således icke varit av beskaffenhet, som i § 48 lagen om val till riksdagen avses, samt i dessa kuvert inneslutna valsedlar följaktligen böra anses som ogilla, ty och som nämnda valsedlar kunnat utöva inverkan på valets utgång, samt den i avseende å valkuvertens beskaffenhet anmärkta felaktigheten, vid det förhållande att densamma uppenbarligen berott av valförrättaren, medför, att valet för valkretsen i dess helhet är ogiltigt, prövar Kungl. Maj:t, som vid denna utgång finner den av Kahlén och friherre von Stedingk i målet förda talan ej föranleda vidare yttrande, lagligt på det sätt bifalla Öhmans och Johanssons besvär, att, med upphävande av det inom valkretsen förrättade valet, Konungens befallningshavande anbefalles att ofördröjligen föranstalta om nytt val för valkretsen.»

I *Kristianstads läns nordvästra valkrets* förklarade Konungens befallningshavande samtliga valsedlar från Loshults kommun ogilla, emedan det omslag, i vilket valkuverten från samma kommun inlagts, befunnits innehålla 267 valkuvert, ehuru enligt valprotokollet endast 266 valkuvert avlämnats. Även valsedlarna från Västra Karups kommun, 241 stycken, förklarades ogilla, emedan valkuverten, i vilka valsedlarna från kommunen inlagts, voro på framsidan försedda med en utskärning, så att namnen å valsedlarna delvis kunde skönjas. Vidkommande de från Hjäsås kommun insända valkuverten anmärkte Konungens befallningshavande, att dessas antal utgjorde 317, under det att i det vid valförrättningen förda protokollet antecknats, att 321 sedlar avgivits. Men då i protokollet jämväl antecknats, att fyra personer av uppgivna anledningar förvägrades rösta,

samt dessa fyra fingo anses inräknade i de 321 röstande, beslöt Konungens befallningshavande att det vid räkningen befunna antalet skulle anses överensstämma med anteckningen i valprotokollet.

På anförda besvär ger regeringsrätten den 18 oktober följande utlåtande: »Vad först angår de inom Hjärsås kommuns valdistrikt avgivna valsedlarna finner regeringsrätten vad i målet förekommit ej föranleda därtill att samma valsedlar skola såsom ogilla anses, i följd varav det på sådan grund framställda yrkandet om ny sammanräkning icke kan bifallas.

Vidkommande klagandenas yttrande i övrigt, så enär de vid valförrättningen inom västra Karups kommuns valdistrikt valmännen tillhandahållna valkuverten lämnat möjlighet att genom en å kuvertens framsida anbragt utskärning iakttaga i kuverten inlagda valsedlars innehåll och således icke varit av beskaffenhet, som i § 48 lagen om val till riksdagen avsåges, samt i dessa kuvert inneslutna valsedlar följaktligen böra anses såsom ogilla, ty och som nämnda valsedlar kunnat utöva inverkan på valets utgång, samt det med avseende å valkuvertens beskaffenhet anmärkta felaktiga förhållandet uppenbarligen berott av valförrättaren, och berörda felaktighet i följd härav icke bör föranleda allenast därtill att de ifrågavarande valsedlarna vid sammanräkning av de inom kretsen avgivna rösterna icke tagas i betraktande, utan därtill att valet i sin helhet är att anse såsom ogiltigt, prövar regeringsrätten lagligt på det sätt bifalla besvären, att, med upphävande av det inom valkretsen förrättade valet, Konungens befallningshavande anbefalles att ofördröjligen föranstalta om nytt val för valkretsen.»

Vid granskningen av protokollen över röstningen samt vid jämförelse av sigillen å omslagen till de vid varje protokoll fogade valsedlarna med de sigill, som voro å protokollen avtryckta, anmärkte Konungens befallningshavande vid sammanräkningen inom *Hallands läns valkrets*. Beträffande Askome och Nösslinge kommuners valdistrikt, att av de två sigill, som funnes avtryckta i valprotokollen från vardera av dessa distrikt, allenast det ena avtryckts å omslagen till valkuverten, samt beträffande Skummeslövs kommuns valdistrikt, att något sigill icke avtryckts å omslaget till kuverten samt att av de två sigill, som avtryckts i valprotokollet från detta distrikt, icke heller något blivit avtryckt å det inre omslag, i vilket valkonvolutet, valprotokollet och röstlängden vid deras översändande till Konungens befallningshavande blivit inlagda. Vid sådant förhållande förklarade Konungens befallningshavande, att samtliga valsedlar från dessa tre kommuner, 62 från Askome, 48 från Nösslinge och 138 från Skummeslöv, icke kunde inverka på valet. Vidare antecknades rörande Laholms lands-

församling samt Enslövs, Östra Karups och Tjärby kommuners valdistrikt, att valkuverten från nämnda valdistrikt legat antingen i ett inre omslag utan åsatta sigill eller lösa tillsammans med valprotokollen och röstlängderna. Då emellertid de yttre omslag, i vilka såväl valkuverten som valprotokollen och röstlängderna från dessa distrikt vid deras översändande till Konungens befallningshavande blivit inlagda, befunnits vara försedda med samma sigill, som funnits avtryckta i valprotokollen, fann Konungens befallningshavande valsedlarna från dessa distrikt icke kunna fränkännas giltighet.

I sitt utslag på de av herrar J. B. Johansson och C. Hammarsköld inlämnade besvären förklarade regeringsrättens majoritet i likhet med Konungens befallningshavande de i Laholms landsförsamling, Enslöv, Östra Karup och Tjärby avlämnade sedlarna giltiga, men upphävde valet och förordnade nytt vals anställande, enär mot innehållet av Konungens befallningshavandes protokoll över röstsammanräkningen klagandena icke styrkt sin uppgift, att valkuverten till de inom Askome kommuns valdistrikt varit inlagda i ett på sätt vallagen föreskriver förseglat omslag, samt valsedlarna så väl från nämnda valdistrikt som från Nösslinge och Skumslövs kommuners valdistrikt således måste på grund av de av Konungens befallningshavande anmärkta felen i fråga om förseglingen anses såsom ogilla, ty och då dessa valsedlar kunnat inverka på valets utgång, men berörda felaktiga förhållande, som uppenbarligen vållats av valförrättarna, icke borde föranleda allenast att nu nämnda valsedlar ej tagas i betraktande, utan därtill att hela ifrågavarande valförrättning inom valkretsen vore olaglig.

Även bland de överklagade men icke upphävda riksdagsmannavalet finnes ett och annat, som erbjuder betydande intresse. Till den av Konungens befallningshavande i *Ålrborgs läns mellersta valkrets* verkställda sammanräkningen hade herr H. Svensson ingivit en skrift, vari han hemställt, att riksdagsmannavalet i Kullings—Skövde kommuns valdistrikt måtte upphävas. Till stöd för detta yrkande anförde han, att vid uppehåll i valförrättningen mellan klockan 2 och 6 e. m. valurnan förseglats med två sigill, tillhöriga personer, som icke varit vid valtillfället närvarande, att ordföranden behållit sigillen i sitt förvar, att ordföranden efter valets avslutande inslagit valkuverten i ett omslag, som förseglats med ovannämnda två sigill, vilka ock avtryckts i valprotokollet, att ordföranden, uppmärksamgjord på det olagliga i detta förfarande och att ordföranden åtminstone borde lämna sigillen från sig efter förseglingen, förklarat det ej vara behöfligt samt att ordföranden haft i sitt förvar både de inslagna valkuverten och sigillen under natten efter valdagen.

Konungens befallningshavande godkände dock valsedlarna och underkände klagoskriften. Emellertid anförde Svensson besvär över valet hos Kungl. Maj:t. Valnämndsordföranden medgav, att förhållandet med sigillen var såsom klaganden uppgivit, men bestred energiskt att något fusk med valsedlarna försiggått eller kunnat försiggå. I sitt utslag fastslog regeringsrätten, att valnämndens ordförande medgivit, att han vid förseglingen såväl av valurnan under uppehåll i valförrättningen som av omslaget till valkuverten använt två vid valet icke närvarandes sigill, vilka av ordföranden ensam tagits i förvar samt att »valnämndens ordförande finge anses härigenom ha försummat att omsorgsfullt iakttaga vallagens föreskrifter till valsedlarnas tryggande». Men då »varken klaganden uppgivit eller eljest anledning förekommit till antagandet, att till följd av berörda försummelse någon obehörig åtgärd med valsedlarna ägt rum», ogillades besvären och godkändes valet.

Det är nedslående att studera regeringsrättens utslag med anledning av 1917 års överklagade riksdagsmannaval. De blotta ett höggradigt lättsinne från valförrättarnas sida vid utövningen av deras ansvarsfulla medborgerliga uppdrag. I valkrets efter valkrets faller regeringsrätten den domen, att omval med ty åtföljande trassel och bråk nödvändiggjorts genom valförrättarnas bristande vilja eller förmåga att rätta sig efter vallagens föreskrifter. I utslag efter utslag återfinnes den enkla men mycket sägande frasen att »det anmärkta felaktiga förhållandet uppenbarligen berott på valförrättaren». Till sitt försvar kunna icke valförrättarna anföra någon som helst förmildrande omständighet. En person med normal begåvning och normal plikt känsla kan icke låta så grova försummelser komma sig till last. Det går icke att skylla på vallagens dunkelhet. Vallagen är i själva verket enkel och klar. Dess bestämmelser äro lättfattliga och precisa. Dessutom har vallagen nu praktiserats så pass länge, att dess innehåll borde vara levande för alla människor med intresse för det medborgerliga livet.

Valförrättarnas ymnigt florerande försumlighet kan icke längre tolereras. Det är icke deras privata angelägenhet, om de sköta sitt uppdrag bra eller illa. Valmännen ha rätt att av staten skyddas i sina rättigheter. Hur grov valförrättarnas vanvård av det medborgerliga uppdraget än varit, så har den hittills icke varit förenad med någon ansvarspåföljd. Det är nu tydligen nödvändigt att införa ansvarsbestämmelser i fråga om uppenbara försummelser mot vallagens föreskrifter, eftersom den bittra erfarenheten lärt, att valförrättarnas ansvarskänsla och aktsamhet icke äro i stånd att lära dem hålla vallagen i helgd. En stark opinion bland många tiotusen-

tals valmän, som utan att själva vara vållande måst underkasta sig ett omvals alla besvärligheter, kräver straffbestämmelser i lagen såsom ett oundgängligt medel att hindra de skandalösa missförhållandenas fortsättning. I denna motion föreslås i enlighet med den starka och väl grundade folkmeningen införande af ansvarsbestämmelser för försumliga valförrättare. De nödiga lagformuleringarna liksom straffpåföljdens art och storlek torde konstitutionsutskottet vara mest kompetent att föreslå.

Det räcker dock icke att sätta all sin lit till ansvarsbestämmelserna. Det är till föga glädje för valmännen, om en försumlig valförrättare råkar illa ut, men de själva i alla händelser måste gå till omval. Sådana praktiska reformer i vallagen, varigenom möjligheterna för valförrättarna att begå valslarv begränsas, äro av behovet påkallade. Vid granskning av regeringsrättens utslag finner man, att bestämmelsen i vallagens § 48: »Vid förrättningen skola kuvert av ogenomskinligt papper, lika till storlek och beskaffenhet, tillhandahållas valmännen», vållat det mesta valkrånglet. Valen i Jämtlands läns norra, Stockholms läns norra, Stockholms läns södra och Kristianstads läns nordvästra valkretsar ha blivit upphävda, emedan de av kommunerna tillhandahållna valkuverten icke varit av beskaffenhet, som i § 48 vallagen avses. Och omvalet i Jämtlands läns norra valkrets har blivit överklagat, emedan i en kommun, Häggenås, valkuvert av två olika slag blivit använda. Ofta har det hänt, att valkuvert för landstingsmannaval tillhandahållits vid riksdagsmannavalet. De olika valförrättarna synas ha mycket dunkla och varierande begrepp om vad som menas med »kuvert av ogenomskinligt papper». En tillfredsställande metod att undvika kollisioner mellan valförrättarna och § 48 vore att staten i stället för kommunerna övertog skyldigheten att tillhandahålla valkuvert. Om staten i god tid ombesörjde utsändande till samtliga kommuner av godkända valkuvert av ogenomskinligt papper, så skulle att döma av erfarenheten från 1917 års val antalet upphävda riksdagsmannaval betydligt inskränkas. Denna stora vinst uppväger det besvär och den kostnad, som vållas statsverket.

Trots införande av ansvarspåföljd för försumliga valförrättare och förebyggande åtgärder kan det dock hända, att valsedelkasseringar i avsevärd mängd måste vidtagas och omval komma till stånd. I ett sådant fall är det av intresse för valmännen, att omvalets alla besvärligheter inskränkas till minsta möjliga antal valmän. Enligt nu gällande lag och praxis företages omval inom hela valkretsen, även om den felaktiga valförrättning, på vilken valets upphävande grundas, försiggått i ett enda litet valdistrikt. Tusentals valmän i kretsens alla övriga valdistrikt måste än en

gång slita sig från sina arbetsplatser och traska fram till valurnan, de olika partierna måste under dryga kostnader ånyo mobilisera sin talarestab och sätta hela sin agitatoriska apparat i gång. Det ligger i allas intresse att omvalsproceduren begränsas till det valdistrikt, inom vilket sådana felaktigheter blivit vid valförrättningen begångna, att valseدلarna därifrån måste kasseras.

Den frågan uppstår då, huru omvalet bör ordnas. Två utvägar äro tänkbara. Det första alternativet är att sammanräkningen inför Konungens befallningshavande slutföres och därefter omval påbjudes i de valdistrikt, där felaktigheter förelegat vid valförrättningarna. Denna procedur är dock knappast att rekommendera, ty om hela valresultatet är känt av allmänheten, och denna ser, att det påbjudna omvalet inom distriktet kan omkasta det kända resultatet, så kommer otvivelaktigt distriktet i fråga att bli föremål för en våldsam och upprivande kampanj från samtliga partiers sida. Det andra alternativet är, att sammanräkningen avbrytes, när felaktig valförrättning konstaterats i något valdistrikt, att ny valförrättning påbjudes inom detta distrikt, och att först därefter den slutgiltiga sammanräkningen verkställles. I detta senare fall torde lämpligast det tillvägagångssättet väljas, att Konungens befallningshavande först utan att bryta valkuverten enligt § 57 i vallagen granskar sigill, omslag o. s. v. och tillser om valförrättningen inom samtliga distrikt blivit i laga ordning verkställd. Om då ingen anmärkning blir av Konungens befallningshavande gjord, må sammanräkningen av valseدلarna ske. Om däremot Konungens befallningshavande gör anmärkning, att valförrättningen inom något distrikt utförts emot vallagens föreskrifter, må Konungens befallningshavande utan brytande av valkuverten från något distrikt uppskjuta sammanräkningen. Godkänner icke regeringsrätten de av Konungens befallningshavande gjorda anmärkningarna, vilka obligatoriskt böra hänskjutas till regeringsrättens prövning, möter icke något hinder för sammanräkningens slutförande utan omval. Godkänner regeringsrätten anmärkningarna, må, sedan protokollet från den nya valförrättningen inkommit till Konungens befallningshavande, sammanräkningen slutföras. Det andra alternativet är att föredraga framför det första.

Med denna motivering och under förhoppning att konstitutionsutskottet måtte föreslå de nödiga lagändringarna hemställes,

att riksdagen måtte besluta förändra lagen om val till riksdagen av den 26 maj 1909 i den riktning

1) att ansvarspåföljd stadgas för uppenbart försumliga valförrättare;

2) att staten i stället för kommunerna tillhandahåller godkända valkuvert av den beskaffenhet, som i § 48 vallagen föreskrives;

3) att, för den händelse samtliga valsedlar från något distrikt blivit kasserade, omval stadgas, icke som nu för hela valkretsen, utan blott för det eller de distrikt, från vilka valsedlarna blivit kasserade.

Stockholm den 26 januari 1918.

Ivar Vennerström.

Rikard Eronn.

Sten Berglund.

C. O. Johansson, Sollefteå.

K. J. Karlsson.

H. Hansson i Mora.

Alfr. Werner.

Christian Ericson.

O. W. Lövgren.

